

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Examen locorum, in gratiam meae assertionis adductorum, ab auctoritate Ciceronis: ubi differentia ponitur, inter rem injustam facere, & non justam rem facere. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

liter destruat, cædes fratris non necessario existet prava. Et sic quoq; respondeo auctoritati Theologorum: mendacium, quousq; mendacium est, est peccatum: at cum ex adjecto non fit mendacium, neq; peccatum est: velut cum parabola ut parabola adhibentur, & fabula pro fabulis, ex mendaciis non mendacia fiunt. Æneam vivum ad inferos descendisse, mendaciū est, at vero cum narratur ut fabula, non mendacium existit, neq; is, qui refert, mendax reputatur: nam se accommodat in propositione hac Æneam descendisse ad inferos ad fictionem poeticam, quod verum est, haud falsum. Expositum itaq; est, quomodo actio per se indifferens, propter bonitatem finis, & cum primis boni publici, præsentate bonitate ceterarum circumstantiarum bona evadat: & quomodo posset etiam actio per se iniqua, fieri interdum æqua absolute, maxime respectu boni publici: & partim ostensa est veritas conclusionis bimembris. Qua ex re constat, quomodo verum sit, quod peccata intrinsecus & sua natura talia, non possunt esse peccata, ut ait D. Augustinus lib. de mendacio cap. ultimo: & in Enchiridio cap. 13. lib. contra mendacium cap. 7. Qua distinctione & expositione destituitur doctrina Martini Becani in compendio manuali adversus hæreticos lib. v. cap. 20. illiq; adhibenda est.

*Examen locorum, in gratiam meæ sententiæ
adductorum, ab auctoritate Ciceronis: ubi differentia ponitur
inter rem injustam facere, & non facere rem
justam.*

CAP. II.

Ego ubi in utramq; partem disceptavi, protuli in favorem sententiæ, a me postea pro vera receptæ, nonnullas Ciceronis auctoritates. Prima fuit remotio a magistratu, & exilium Collatino insuper irrogatum, non ob rem aliam, quam quod habitus fuit civis libertati perniciosus, quod ex familia regia esset. Si consilium reip. istius hac in parte bonum reputamus, opus est ut circumstantiam (quid) efficiamus æquam ob adjunctum, hoc modo. In exilium mittere civem innocentem & bene promeritum, at damnosum ob quandam nimiam auctoritatem suam libertati quæ addi-
tio

tio tollit meriti partem antecedentem, innocentiaeq; quantum ad illud, quod in magistratu relinquendus est, & in civitate, verum quidem est, quod non facile crediderim periculum tantum exstitisse, ut meritum omne toleret Collatin bonitatis fideiq; reip. præstitum, in pellendo e civitate regis consanguineum Et Titus quoq; Livius de eo ambigit. (lib. 2. in principio) *At nescio (inquit) an nimis undiq; eam minimis quoq; rebus muniendo, modum excefferint. Consulibus enim alterius, cum nihil aliud offenderit, nomen invisum civitati fuit.* Addo, quod Cicero in comprobando facto absolute, ut facit, ita loquatur, ut videatur velle propter circumstantiam finis, utilitatis publicæ, æquum reddi iniquum factum: quod jam tum falsum esse ostensum est. Nam si circumstantia (quid) prava est, ex fine bona reddi nequit, si non habeat in se copulam, quæ ex prava bonam faciat.

Loci alteri Ciceronis erant, non reddere gladium depositum domino mente capto, vel illi qui uti eo contenderet in patriæ perniciem, ex quibus, similibusq; infert Cicero hæc: *Sic multa, qua natura honesta videntur esse, temporibus sunt non honesta, facere promissa, stare conventis, reddere deposita, commutata utilitate sunt non honesta.* Jam considerandum est, multum intercedere inter res injustas facere, & non facere res justas. Discrimen est, quod modo priori legibus eatur contra negantibus, & secundo affirmantibus, quarum illæ constringunt semper & ubivis, ut communis scholarum loquendi formula est, at hæc semper, sed non ubivis. Verbi gratia, præceptum divinum negativum, non moechaberis, obligat semper, & ubivis, nam non datur tempus, nec momentum, nec locus, quo moechantes, non committamus peccatum. At affirmativum, honora patrem, matremq; constringit semper, at non omni tempore, & momento: nam ubi longius abs sum a patre, non teneor honoris signa illi exhibere, nisi forte datis ad eum literis, aut habito cum alio super eo sermone. At præter occasiones similes non obstrictus sum, nec etiam ut de illo semper cogitem. Præceptum affirmativum constringit me data occasione id agere, quod ejus concernit honorem, aut si in contemptum ejus quidquam tendat, tum teneor illius tueri honorem. Idem conceptus potest quoq; altero morali dicendi modo exponi. Quando res, quæ agitur, aut aliàs circumstantia (quid) bona est, velut reddere depositum, stare promissis, non mox ideo utile erit ut perficiatur: sed opus est aliis circumstantiis, ut finis, temporis, loci & modi &c. quibus deficientibus depositi redditio fieret actio prava, videlicet cum non reddatur quomodo debeat, & quando, & ubi

ficq; de cæteris putandum. Et quoniam in restitutione, circumstantia cui, ingreditur partem essentiali, ideo commutatis circa hanc conditionibus, ut si ex amico quis factus sit inimicus publicus, ex prudente vesanus, eam ob rem restitutio suspendenda est in tempus, & occasionem commodiorem. At quando factum, vel circumstantia quid est per se semperq; prava, ut furari, mœchari & similia, ejusmodi patrare actiones semper erit prava, qua etiam committantur circumstantia: nam actio, quæ unam nacta est circumstantiam pravam, & præsertim ex essentialibus, velut hæc est, (quid) semper prava est, quomodo & ubi peragatur. Unde provenit quod ad depositi restitutionem, fidei conservationem, patris venerationem, cultum dierum professorum, alimentationem filii, non teneamur, nisi ubi necessitas exigat, & opportunitas, locus, cæteræq; circumstantiæ conspirent. Quare dicta Ciceronis secundo loco allata, non recte attingunt quæstionem motam.

*De Æquitate, uberioris expositionis justitiae
propositi gratia.*

CAP. III.

R Eddeur clarior natura justitiae extraordinarii, de quo sermo hactenus fuit, si perpendetur modo legis transgressio, quæ fit nonnunquam cum laude, & tum æquitas vocatur, de qua Aristoteles 5. Ethicorum pertractat. D. Thomas sub græco nomine Epietichæ 2. 2. ego libro secundo de justitiâ. Exoritur illa, quoniam lex non potest complecti casus omnes speciales, quod infiniti sint: ideoq; etiam generatim effatur, tum quod exoriantur identidem casus non perspecti a legislatore. Exempli gratia sit lex ordinata, ut qui ferro civem percutiat, mortis reus sit, eo sine ut homicidia & vulnerationes e civitate tollantur. Jam vero accidit, ut duo ferro decertantes, alter eorum percutiat alterum annulo ferreo, quem loco aurei in digito gestat, huic casui non provisum est a legislatore, qui si vita frueretur, adessetq; præsens, non majorem statueret pœnam in illum, quam qualem in decertantes. Ut ita in paribus casibus inobservantia legis, quæ per se actio est injusta, justa fiat: estq; justum extraordinarium, communiter enim justum habetur leges observare. Lex erat apud Thebanos, ut militum duces per-